

Ο ΑΒΑΖΟΣ ΜΑΣ

ΓΡΑΨΑΝΤΕ οί ημεριδές πώς στο σκέδιο της Κυβέρνησης γιά τή μεταρρύθμιση τού Συνταγματικού χάρτη, έπιόχει και κάποια διάταξη που περιορίζει τή λευτεριά τού Έθνους. Αν αυτό είναι αληθινό, άξιζει πριν άποφασίση ή Βουλή τέτοια μεταρρύθμιση να καλοσκεφτή τό πρόβλημα. Ο ρωμαϊκός τύπος βέβαια δέ βρίσκεται σέ καλά χέρια, τουλάχιστο ό περισσότερο. Αυτό όμως δέ θα πη πώς είναι κατάλληλο μέσο ήθικοποίησης κι άνοσημοσ τού Έθνους ό περιορισμός τής λευτεριάς του. Κι αν άκόμα παραδειχτούμε πώς ή σημερινή ξετσιπωσιά τής δημοσιογραφίας μας έφερε κακά άποτελέσματα σέ ώριωμένες περιπτώσεις, πάλι δέν είναι άρεστό γιά να δέσουμε τή γλώσσα τού Έθνους. Προτιμότερα είναι τά κακά τής άπόλυτης λευτεριάς, από τά κακά που μπορεί να φέρη γενικά τó γκρόμισμα τής λεύτεριάς γνόμης. Τσανιά τής σκέψης και τής ιδέας είναι βαρβαρότητα που δέν παριόζει στά σημερινά χρόνια, γιατί είναι ίδια καταστροφή τής πρώτης βίσης του πολιτισμού.

ΟΑΟΙ όμολογουν πώς ή Δικαιοσύνη στήν Ελλάδα πάει κατά διαβόλου. Σέ τούτο φρεσκά φταίνε οί δικαστικοί, άνώτεροι και κατώτεροι που τή μοιράζουν σύμφωνα με τούς κανόνες τής πολιτικής και κοινωνικής συναλλαγής. Γι' αυτό δε θα είναι περιττή τούτη με τήν εύκαιρία τής άναθεωρητικής βουλής να φημισή ή άναστολή τής ισουφιότητας τών δικαστών και να κριθί από μιá κατάλληλη έπιτροπή, όχι μονάρα ή έπιστημονική τους ικανότη, μα κι ό χαρακτήρας και ή άτομική τους αξία, που ζητιάζουν βιωτέρα από κάθε άλλο προσόντο. Γιατί οί περισσότεροι από τούς σημερινούς δικαστές μας μάθικαν στί σόσια τής Δικαιοσύνης με κομφαριές και μέσα κ' έχουν σσιφθεί να καλλιεργήσιν τά μέσα και να πληθαίνον τς κομφαριές σέ βάρος τής Δικαιοσύνης, για να σφουράρουν προβιβισμούς και θέσεις. Όπως με τέτοια Δικαιοσύνη, δέν μπορεί να θεμελιωθί κράτος. Η άναστολή τής ισουφιότητας που πρώτος έήγησε τήν άνάγκη τής ό δικηγόρος κ. Αλέξανδρος Μιλωνάς με άξιόλογο άρθρο του, πρέπει να είναι ή άρχή τής γλιωπόθητης άνορθωσης.

ΤΙΣ τελευταίες μέρες πάλι άκουστήκανε φασαρίες γιά στρατιωτικά κλήματα. Στή Ρεμισσώνη συχνά όλα τά πράματα κωμικοποιούνται, και δέν είναι παράξενο πώς και ή περιόριση έπανάσταση τού στρατού άρχισε να γίνεται άντικείμενο κωμωδίας. Μα ποτέσ δέν περιλέναμε και τέτοια κωμωδία να παίζετα από τόν ίδιο τόν στρατό. Έξον ά νομίζη πώς ό κωμικός είναι ένα μύζωμα κατάλληλο γιά να ταλαινίζεται με τς διάφορες ιδιοτροπίες τού σπαθιού, που άγωνίστηκε κι άγωνίζεται να φορηόση στή φούντα τών όποιος μιστούς και γαλόνια μπορεί να κρατήση. Ας κοιτάξη μονάρα να δέση τή φούντα στέρεα και να τινέ κάμη μεταξόζωστη μήπως κωμιά μέσα από τó πολύ φούνομα σπάση.

Δέν μπορεί πιά κανείς να μένει κωμωμένος στή θέση του σά σεΐεται ή γίς πάει ή μπροστά ή πίσω.

ΤΟΥΑΣΤΟΗΣ

Πάντα μπροστά. Τού ή τάνουνε πολλοί γιά λίγοι, έκείνοι και μετρηνοί και διαλεμένοι, όσοι βιασάν, γιατί έχουν μες στά πλευρόνια τους πνοή τού άέρα τού δικού του.

Ένας από τούς λίγους κ' ένας από τούς μετρημένους κι ό 'Αβάζος μας. Τά Πατήσια θάψανε τó περασμένο Σχόδο τó γιατρό τους τόν άκούραστο, τόν πονόφυχο, τόν καλόγνωμο, τó φιλόηρωπο. Έμεις όμως χάσαμε και κλαίμε τόν 'Αβάζο μας, έναν από τούς λίγους μας και από τούς διαλεχτούς μας, τó συναγωνιστή μας τόν άγαπημένο, τόν ήρωπο με τó ξάστερο μυαλό και με τó διακμαντένιο τó χαρραχτήρα τήν πύ παγκινιδάρα και τήν πύ γλεντζέδικη πέννα που φανερίοθηκε τά τελευταία τούτα χρόνια στά νεσελληνικά τά γράμματα.

Φημιόμαστε πόσο τονέ χαρήκαμε ότα μας πρωτόρηε, κρυμένος στί ψευτόνομα τού Judas Errant, με τά τραγουδάκια, κ' ύστερα με τά γλεντζέδικά του τά δηγήματα, τά πρώτα πρώτα χρόνια τού «Νουμά». Τού ζητήσαμε τó αληθινό του τόννομα, κι αυτός μας έδωσε ένα ψεύτικο, ένα τάχα παρανόμι αληθινέ, και κεί τού γράφαμε και με κείνο τó παρανόμι μας άπαντούσε. Ένα δυό χρόνια αλάκκιρα, όταν ξαφνικά μιá πρωτοχρονιά, ύστερ' από τó άξέχαστο δήγημά του «Μπήχαν κλέφτες στί μαντρί», μας ξεφανέρωσε, μ' ένα γραμμιατάκι του χαριτωμένου, πώς είναι ό 'Αβάζος, ό σαφός Πατησιώτης γιατρός, ό ύψηγητής τής 'Οφθαλμολογίας στί Πανεπιστήμιο—ένας σοβαρός δηλ. ήρωπος, άφροσωμένος στήν έπιστήμη του και στή δουλειά του, που μπορούσε να περάσει και γιά σχολαστικός σ' έναν που δέν τόν ήξερε και σ' έναν που δέν πρόσεχε στήν προδότρα τσακινιά τής ματιάς του. Έξυπνα μάτια, φλόαρα μάτια, γιομάτα φλόγα και γιομάτα χαλσούνη και γιομάτα ειλικρίνεια.

Όση σκληρόδα έδειξε ή Φύση στόν έξωτερικό τόν ήρωπο, με τόση άπλοχεριά σκόρπισε τά ξετίμητα τάγαθά τής στόν ήρωπο τόν έσωτερικό. Τó κορμί του δέν τó γνοιόστηκε καθόλου ή Φύση τó χαραχτήρα του και τήν ψυχή του γνοιόστηκε. Και τόν έσωτερικό 'Αβάζο τόν έπλασε ήρωικό, τόν έπλασε αληθινόν 'Απόλλωνα.

Τó «μέσα πλούτος» του τó είδαμε μες και τó χαρήκαμε, έμεις, δηλ. οί λίγοι, οί δυό τρεις, που τονέ γνωρίσαμε από κοντά, από παραπολύ κοντά. Οί άλλοι άς φάξουνε τά δηγήματά του, ξεχωριστά τó «Μπήχαν κλέφτες στί μαντρί» και τó «Στόν Κάδο», νάν τó βρούνε. Γιατί στά δηγήματά του αυτά, κάτω από τή γητεύτρα άφρονισιά γιά τó τέχνικό ξετύλιγμα τής ύπόθεσης και κάτω από μιá

δύγηση φυσικά, παιγνιδιάρια, που και που και τσουχερούτεικια, θά βρήτε ένα λεπτό λεπτούτσικο άρωμα που ξεχύνεται από μιὰ ψυχή ευγενεικιά, θά βρήτε μιὰ πίστη και μιὰ άφροσύνη που στολίζουν και που χαρακτηρίζουν κάθε διαμαντένιο χαρακτήρα.

Ο Άδάξος άφροσιωνότανε σε ό,τι πίστευε κι άγκαλιούσε μόνο ό,τι πίστευε. Είχε άφροσιωθεί στην Έπιστήμη του γιατί την πίστευε κι άγαπούσε τον άγωνά του γιατί τον πίστευε. Νά, και γιατί, πάνου πάνου στο σημειώμά μου αυτό, άνάφερά τους στίχους της «Φλογέρας του Βασιλιά», τους γραμένους λές για τον Ψυχάρη και για τους έπαδούς του. Δημοτικιστής ό Άδάξος, Ψυχασιστής, ά ήέτε, μιΰ Ψυχαριστής από μελέτη κι από πεποθήση. Διάβασε τον Ψυχάρη, τον έ χώνεψε, τον έ πίστεψε και του άφροσιώθηκε. Δέν ήξερε από πολιτική ό Άδάξος κι από διπλωματικά λοξοδρομίσματα. Μόνο την Ίδέα γνώρισε κι άκολούθησε πιστά τή διάτα της: Πάντα μπροστά. Πάντα με τὰ γόνατα αλίγιστα και πάντα με έλόρθο τὸ κεφάλι. Πάντα μπροστά κι άς βγούμε όπου βγούμε. Πάντα μπροστά κι άς αποτραβηχτεί μακριά μας τὸ σκυλολόι, κι άς μᾶς άκολουθήσουν οι λίγοι, οι μετρητοί κι άς οι διαλεμένοι, έκείνοι που ξέρουν νά γωνιζούνται και κείνοι που ξέρουνε νά νικούνε. Πόσες φορές δέ μου είχε μιλήσει έτσι ό Άδάξος, πόσες φορές δέ με άκουγε έτσι νάν του μιλή. Άπ' αυτή την πίστη βγήκε και ή «Ματιά» του, άπὸ την Ίδια πίστη θάβγαине και ή μεγάλη του ή Παθολογία, που ένειρευότανε νάν τή γράψει κι αυτήνα, πέρα πέρα, στη δημοτική. Θά μου πείτε πως με τις τέτιες του ιδέες ότε καθηγητής ή ά γινότανε ποτέ, ότε ποτέ παράδες θάκανε. Συρωνω μαζί σας και σας άφίνω νά χαίρεστε τους παράδες σας και τὸ καθηγητικί σας. Θά μου πείτε πως σήμερα ό κόσμος είναι πραχτικώτερος και πως σήμερα δέν έχουν πέραση τὰ τέτια. Σήμερα. Μά για ποιό Σήμερα μου μιλάτε; Για τὸ δικό σας, φυσικά, τὸ Σήμερα. Μά τὸ δικό σας τὸ Σήμερα, δέν μπορεί νάναι και δικό μου Σήμερα, δέν μπορεί νάναι και Σήμερα όλου του κόσμου. Ο καθένας βλέπει άλλιώτικα τή ζωή κι ό καθένας έχει τὸ δικό του τὸ Σήμερα. Για σένα τὸ Σήμερα είναι νά λογαριάζεις πόσους παράδες κέρδισες, για τὸν άλλονε τί θά ρήξει στη βρωμοκοιλιά του τὸ βράδι και για μένα—ώ και για μένα δέν υπάρχει άλλη ευτυχία μεγαλύτερη στη γή παρά νά σηκώνω τὰ μάτια μου από τὸ χαρτί, και ρήχνοντάς τα πέρα, νά καμαρώνω, σε τούτη την ώρα τή μυστηριακή, που ό κύρ Ήλιος έχει χωθεί στο Ίόνιο, —νά καμαρώνω την Κλόκοβα και τή Βαράσοβα και νά σιγολέω τή «Άθήνη» του Μαβίλη. Για σένα τὸ Σήμερα σημαίνει Ίλη, λατρεία της σάρκας, για μένα σημαίνει Πνέμα και

λατρεία της Ψυχής. Και κόπιασε λόγου σου νά μου άποδείξεις πως τὰ δικά σου μάτια βλέπουν καλύτερα από τὰ δικά μου και πως τὸ δικό σου Σήμερα είναι τὸ αληθινό.

... «Καιρός πιὰ νά κοιμηθῶ», είπε.»

Και γύρισε από την άλλη μεριά και κοιμήθηκε για πάντα. Άθόρυθος ό θάνατός του, όπως και ή ζωή του άλάκαιρη άθόρυθη. Δέ ζήτησε τή ρεκλάμα και τὸ θόρυθο στη ζωή του, δέ βλαστήμησε, δέν έκλαψε, δέ βρυγγόμησε πεθαίνοντας. Ήρεμα, ώραιά, φιλοσοφικά είδε πως είτανε καιρός νά κοιμηθεί και κοιμήθηκε. Άς μην ταράξουν τὸν ήρεμο ύπνο του και τούτα τὰ λόγια που από μιὰ ψυχή, πονεμένη για τὸ χαμό του, βγαίνουνε.

Πάρι, 12 του Γενναίου 1911.

ΙΕΙΟΝΑΣ

ΚΟΡΑΚΑΣ ΚΟΡΑΚΟΥ ΚΑΚΟ ΔΕΝ ΚΑΝΕΙ

Ο κύρ Γιαννάκης ό Στρογγυλός κι ό Μανωλιός ό Περδικάρης είτανε γειτόνοι και φίλοι γκορδιακοί που τίπους δέν τους έχωριζε. Μοζι παίζονε τις άμάδες και τὸν κρητό, τις ίδιες διαβάζονε φυλλάδες, και σά βγάλλονε πιὰ μονστάκια μαζί άργολαμβάνονε στη γειτονιά. Ο ένας έγιγε παπουτιζής κι ό άλλος φρογοκοράφτης. Σά ακολουθούσανε τὸ βράδι άπ' τή δουλιά, τρώγονε μαζί βιαστικά βιαστικά κι βουτιεις παίρνονε παγανά τὰ σοκάκια, όποι κομμιά μουρομάτα ή ξανθομαλλού τους είχε μπει στο μάτι. Κ' οι δυό καλοί τραγουδιστίδες, σάν άρχιζαν με τὸ μπουζούκι την πατινάδα, κόσμο χαλούσανε! Ο Γιαννακός άγάπησε μιὰ ξανθοούλα λιγερή, άφράτη σά Σνριανό λουκούμι, κι ό Μανωλιός μιὰ ματρομαίτι παχυλή, γλυκιά και κόκκινη σάν τὸ ροδίτη... Ο Γιαννακός τραγουδοούσε στο παραθύρι της καλής του:

Γιὰ έβγα στην πορτούλα νά κλέψω τὸ γοβάκι σου,
νά ιδῶ τὸ ποδιάκι, ποιό μ' έκανε σαλαβιά σου!

Κι ό Μανωλιός πάλι άρχιζε βασιά άναστενάζοντας:

Καντόλι την καρδοούλα μου θινάνω στην εικόνα σου,
κόρη που μουπτιρες τὸ νου με τὰ γλυκά σου μάτια!

— Άς είμανε βελόνια σου,
νά σε ταμπήσω μιὰ βολά κι άς γίνουμαν κομμάτια!...

Τις πιότερες φορές τρίζανε λιγάκι τὰ παραθύρια, μισανοίγονε, κι ή σκορδοόπιστη έβγαζε τὸ κεφάλια της χομογελομένη, για νά πῆη τὸ τραγουδοστη ή καρδιά στον ύπο της! Άλλοτες πάλι, και που τρίζανε ξαφνικά τὰ παραθύρια, μ' ένα λούσιμο γερό, κατακέφαλα, πηγότανε της άγάπης τὸ τραγουδο και «τὸ καντόλι της καρδιάς» έσβυνε... Περ-